

Hyvä elämä Venäjän medioissa

**Образ достойнои жизни в совре-
менных российских СМИ. Red.
M. Litovskaja, A. Rosenholm, I.
Savkina ja Je. Trubina. Jekate-
rinburg: Izdatelstvo Uralskogo
universiteta, 2008. 288 s.**

Uralin ja Tampereen yliopistojen yhteisen tutkimushankkeen tuloksena syntynyt artikkelikokoelma kertoo siitä, mitä on hyvä elämä nykyisten venäläisten joukkotiedotusvälineiden kuvaamana. Kaikkiaan 19 tutkijan 16 artikkelia tarkastelee kohdettaan eri puolilta, joten tuloksena on hajanainen, mutta mielenkiintoinen kokonaisuus. Kirjoittajista puolet työskentelee Tampereella, puolet Jekaterinburgissa. Suomalaisen tutkijoiden artikkeleista osa (tai samaa aihetta käsitteleviä tekstejä) on julkaistu aikaisemmin muualla joko suomeksi tai englanniksi, mutta venäjänkielisenä kirja on suunnattu myös niille, jotka eivät osaa englantia. Kirjoittajat ovat paitsi eri maista, myös eri aloilta: mukana on filologien lisäksi niin terveystieteilijöitä kuin viestinnän tutkijoitakin.

Kirjan aineistona ovat laajat lehtiaineistot, jotka on saatu Integrum-tietokannan avulla, vaikka kaikki kirjoittajat eivät käyttämäänsä aineistoa ja sen hankintatapaa paljastakaan. Integrum mahdollistaa juuri sanojen esiintymisyhteyksien ja sanojen käytössä tapahtuneen muutoksen tarkastelun, kun aineistoa on helppo löytää laajasta tekstimas-
sasta. Useimpien artikkeleiden kattava teema on hyvä elämä ja sen ilmeneminen venäläisissä tiedotusvälineissä.

Kirjan alussa neljä artikkelia tarkastelee käsitteiden *dostoinstvo* (arvo, arvokkuus, ansio, etu) ja *dostoinaja žizn* (hyvä, arvoinen, arvokas elämä) käyttöä venäläisessä lehdistössä ja siinä tapahtuneita muutoksia.

Dostoinaja žizn on siis jotakin, mitä luonnehtii materiaallinen hyvinvointi ja toimeentulo (s. 44). Siitä on tullut myös yksi nyky-Venäjän perusarvoista. Näissä artikkeleissa käytettyjen esimerkkien lähteitä ei kuitenkaan ole merkitty riittävällä tarkkuudella, jos ollenkaan.

Toinen osa käsittelee tervettä niin kansallisen ohjelman, alkoholin käytön kuin stressin näkökulmasta. Kolmannessa osassa näkökulma tiivistyy edelleen ja kohteena ovat niin luonnon kuvaamisen muutokset *Nauka i žizn* (Tiede ja elämä) -lehdessä kuin Suomeen suuntautuvan venäläisen turismin käsittely Karjalan lehdissä. Neljännessä osassa näkökulma on taas nykyisissä venäläisissä aikakauslehdissä.

Monissa artikkelissa tarkastelun kohteena on muutos neuvostoliittolaisesta yhteiskunnasta nykyvenäläiseen. Esimerkiksi neuvostoliittolaisissa lehdissä alkoholismi liittyi ensisijaisesti työelämään: juopottelusta oli haittaa työnteolle, ja sen vuoksi sitä oli vastustettava, kun taas nykyvenäläisessä kontekstissa siitä on tullut ”hyvä vihollinen”: terveyssyistä sitä on syytä vastustaa, mutta toisaalta alkoholin kuluttaminen on kunkin kansalaisen oikeus (s. 108). Samoin luonto on saanut uuden merkityksen: neuvostoliittolaisessa konteks-

tissa luonto oli jotakin ihmiselle ja yhteiskunnalle antagonistista, kun taas nyky-Venäjä ja luonto ovat pikemminkin kumppaneita (s. 157). Hyvään elämään liittyy myös käsite *glamur*, joka tarkoittaa ’ei-köyhää’ elämää, jossa on kaikkea, ja siitä on tullut eräänlainen hyperkompensaatio köyhälle neuvostoliittolaiselle lapsuudelle (s. 225–226). Kirjan keskeisiä käsitteitä ovat myös *gljanets* ja *gljanitsevyi žurnal*, termit, joille suomalaisia vastineita ei oikein ole, sillä termi ’kiiltopaperilehti’ on suomalaisessa mediakentässä lähestulkoon vailla käyttöä. Ei ehkä olekaan ihme, että näitä käsitteitä viljelevät lähinnä venäläiset kirjoittajat. Uusi ilmiö, ’kiiltopaperijournalismi’, onkin jotakin, jonka tehtävänä on kasvattaa uutta venäläistä eliittia ja keskiluokkaa elämään kauniisti ja omaksumaan uudet kulttuuriset arvot (s. 45).

Uralin yliopiston kustantama kirja on ilmestynyt 300 kappaleen painoksena. Venäjänkielisenä se ei ole paljon, mutta tämän kokoisia tieteellisen kirjallisuuden painosmäärät tapaavat olla. Sen sijaan kirjan leviäminen on valitettavasti suurelta osin henkilösuhteiden varassa. Venäläisistä internet-kirjakaupoista sitä ei löydy eikä myöskään esimerkiksi Ruslaniasta. Ehkä Uralin yliopiston kirjakaupassa kirjaa on saatavana?

Jukka Pietiläinen

Valko-Venäjän tie rajamaasta reunavaltioksi

Tuntematon Valko-Venäjä. Toim. Arto Luukkanen. Helsinki: Edita Publishing, 2009. 459 s.

Ensimmäinen suomenkielinen monografia Valko-Venäjän his-

toriasta on kaivattu lisä suomalaisen Venäjää ja Itä-Eurooppaa käsittelevään tutkimuskirjallisuuteen. Se pohjautuu Renvall-instituutissa syksyllä 2008 järjestettyyn maaseminaariin, jonka osanottajista ovat valikoituneet